

ԱՄԱՆՈՐԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

1991 թվականի դեկտեմբերի 31-ն է: Տարեմուտ: Եվս մի քանի ժամ, և կսկսվի նոր տարին՝ իր հետ բերելով նոր հույսեր, նոր իրագործումներ, նոր տեսիլքներ:

Ահա այս հույսով ու հավատքով Ամենայն Հայոց Հայրապետի նախագահությամբ, պատմական Ղազարապատի շքեղորեն զարդարված միաբանական սեղանատանը հավաքվել են Մայր Աթոռի ողջ միաբանությունը, թեմակալ առաջնորդներ, վարդապետ և քահանա հայրեր՝ տարբեր վանքերից ու եկեղեցիներից, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամները, հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմը, ուսանողությունը և Մայրավանքի պաշտոնեությունը:

Ահավասիկ, փառք տալով Աստծուն ներկաները միաբերան արտասանում են Տերունական աղոթքը: Նորին Արքությունը օրհնում է բարիքներով լի տոնական սեղանը:

Հնչում են Հայաստանի Հանրապետության օրհներգը և հոգևոր ճեմարանի քայլերգը, որից հետո Ե լսարանի սան Համլետ սրկ. Մեհրաբյանը կարդում է մի հատված Ս. Գրիգոր Նարեկացու «Մատյան Ողբերգության» գրքից: Այնուհետև հանդիսավոր երեկոյի բացման ու շնորհավորանքի խոսքով հանդես է գալիս հոգևոր ճեմարանի տեսուչ գերշ. Տ. Անանիա եպս. Արաբաջյանը:

«Վեհափառ Տեր,

Գերաշնորհ, հոգեշնորհ և արժանապատիվ հայրեր,

հարգելի անդամք Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի,

սիրելի դասախոսներ, հյուրեր և շատ սիրելի սաներ.

Եվս մի քանի ժամ, և պատմության գիրկը կանցնի անցնող՝ 1991 թվականը:

Որքան հույզեր ու ապրումներ բերեց այն մեր ժողովրդին: Դարերով իր անկախությունը կորցրած հայ ժողովուրդը այսօր, լայնածավալ կայսրության փլուզումից հետո, կարողացավ իմաստուն կերպով ղեկավարել իր նավը և բազում ակեղծությունների միջով բերել այն անկախության և խաղաղության նավահանգիստը տանող ճանապարհը:

Ծիշտ է, դեռ վերքերի մեջ մոնչում է վիրավոր առյուծ-Արցախը, դեռ փոքրիկ Հայաստանը, Աստծո հրաշք տեսքով ստեղծված այս անգին գոհարը, երբեմն-երբեմն ստիպված է լինում պայքարի ելնելու՝ ետ մղելու համար բարբարոս ու լկտի հարևանի ոտնձգությունները իր սահմաններից ներս, դեռ զգալի կերպով մեր կյանքում իրենց դաժան գործն են անում չքջափակումն ու երկրի տնտեսական վատ կացությունը, սակայն այսօր ավելի ու ավելի հաստատուն են դառնում մեր հրաշամանուկի՝ Հայաստանի Հանրապետության քայլերը: Ծնորհիվ իմաստուն իր ղեկավարության նրբորեն տարվող քաղաքական աշխատանքի, քաղաքակիրթ աշխարհը սկսում է ճանաչել արդեն մեր երկիրը, հարգել ու գնահատել նրա ժողովրդի խիզախությունն ու անհողդողդ կամքը՝ ապրելու ազատ ու կանգնած և ոչ թե ծնկի իջած՝ ստրուկի նման:

Ինչ կբերի մեզ եկող՝ 1992 թվականը: Դժվար է կանխավ ասելը, առավել ևս՝ գուշակելը: Մաղթենք միայն, որ այն քիչ հոգսեր, չարչարանքներ ու մտահոգություն պատճառի մեզ:

Հայ Եկեղեցին ևս, ինչպես բոլոր ժամանակներում, անցնող տարի նույնպես անմասն չմնաց մեր ժողովրդին բաժին հասած քաղաքական անցքերից: Ամենայն Հայոց իմաստուն Հայրապետի ղեկավարությամբ, մեր Սուրբ Եկեղեցին կարելին արեց՝ օգտակար լինելու համար մեր ազգին: Դրանք և՛ կոչեր էին, և՛ իմաստուն խորհուրդներ, և՛ Հայրապետական կոնդակներ ու գրություններ և՛, անշուշտ, նյութական ու դրամական օգնություններ:

Ու թեև մեր Եկեղեցին, անկախ ժամանակներից, միշտ էլ հարգի է եղել հայրենի կառավարությանը մոտ, սակայն այս օրերին Եկեղեցի-պետություն փոխհարաբերությունները դրական իմաստով հասան իրենց ամենաբարձր մակարդակին: Դրա վառ ապացույցը եղավ Խորհրդարանի կողմից նոր ընդունված խղճի ազատության մասին օրենքը: Մնում է մաղթել միայն, որ այդ հարաբերությունները գնալով է՛լ ավելի սերտանան, ու պետություն-Եկեղեցի դաշինքը առաջնորդի հայ ժողովրդին դեպի նորանոր բարձունքներ:

Վեհափառ Տեր, Ամանորի այս խաղաղ երեկոյին, հանուն հոգևոր ճեմարանի տեսչական, դասախոսական կազմի, ինչպես նաև ուսանողության անունից թույլ տվեք շնորհավորել Ձեր Նոր տարին և գալիք Ա. Ծնունդը:

Ի սրտե մաղթում ենք Ձերդ Սրբությանը բազում լուսաշող տարիներ, որպեսզի Դուք, որպես բարի և արդար Հովվապետ, աննիրհ աչքով հսկեք Ձեզ վստահված հոտին: Ինչ վերաբերում է մեզ, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու սպասավորներին, ապա մենք պատիվ ենք համարում ու հպարտ ենք, որ մեր աչքերի առջև ունենք Ձեր անձի օրինակը: Թող այն ոգեշնչի մեզ բոլորին՝ մեր ժողովրդին ծառայելու սուրբ գործում:

Վաղվանից սկսյալ է՛լ արև ու լույս ենք մաղթում Ձեզ՝ Ձեր առաքելագործ ճանապարհին:

Թող է՛լ ավելի ծաղկի ու պայծառանա մեր Մայր Եկեղեցին իմաստուն

Հովվապետիդ ղեկավարության ներքո, ու Ձեզնով, Ձեր անձով մխիթարվի մեր բազմաչարչար ու սուրբ ժողովուրդը:

Սիրելի ներկաներ ու ուսանողներ, թող բարին Աստված, 1992-ի շեմից սկսյալ, հոգեկան մխիթարություն տա ձեզ, ձեր հարազատներին ու մեծ համբերություն՝ գալիք երջանկություն բերողի դերում տեսնելու համար: Իսկ ձեզ, սիրելի սաներ, թող Տերը պարգևի մեծ եռանդ ու աշխատասիրություն՝ ձեր ուսումնառության ճանապարհին: Դուք եք վաղվա գալիքը, ձեր անձի մեջ պիտի տեսնենք մեր ժողովրդի և մեր Եկեղեցու ապագան: Ուրեմն եղեք մաքուր անոթ՝ կրելու համար Ա. Հոգու շնորհները:

Այս մտածումներով ու խոհերով առաջնորդված, թույլ տվեք, Վեհափառ Հայր, համբուրելու Ձեր Ս. Աջը և ասելու՝

«Շնորհավոր Նոր տարի և Ա. Ծնունդ»:

Տեսուչ սրբազան հոր խոսքից հետո հոգևոր ճեմարանի սաները երգում են Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի ապաշխարության շարականների մի փունջ: Ապա բարեշնորհ Համլետ սրկ. Մեհրաբյանը և Ա. լսարանի սան Էդվարդ Մելքոնյանը արտասանում են մի հատված Ս. Մովսես Խորենացու «Հայոց Պատմություն»-ից: Այնուհետև Դ. լսարանի ուսանող Վազգեն Գալստյանն արտասանում է Հովհաննես Թումանյանի «Հայրենիքիս հետ» բանաստեղծությունը, և հոգևոր ճեմարանի ուսանողությունը կրկին ոտքի կանգնելով երգում է Մ. Եկմալյանի «Ով Հայոց աշխարհ» և Տիգրան Չոխաջյանի «Լեբլեբիջիներ» գեղեցկահունչ երգերը: Հանուն ուսանողության Վեհափառ Հայրապետին և ներկաներին ուղղված շնորհավորական խոսքով հանդես է գալիս Ե. լսարանի սան Վարուժան սրկ. Տերտերյանը.

«Հրաժեշտի և սպասման ապրումներով են համակված մեր բոլորի հոգիներն ու սրտերը տարեմուտի շեմին:

Մի քանի ժամ ևս՝ և դեպի հավիտենականություն տանող ժամանակը մեր առջև կպարզի 1992 թվականը, որ լի է հույսերով ու ակնկալիքներով, ուսման ու գիտության անդաստանում խորամուխ լինելու մեր ձգտումներով:

Մեկտեղված այստեղ՝ սրբաշունչ ու լուսավոր այս հարկի տակ, Արարատյան մայր աշխարհի բերք ու բարիքով առատ այս սեղանների շուրջ, մեր մտածումները կարծես նույնանում են, դառնում հաշվառու և պահանջող գհամար տնտեսության:

Մեր ազգի համար այս անբարենպաստ ժամանակներում իր ժողովրդի կամքն ու հավատքը իր արարչին կապելու, ապագայի համար համեստ կարողությունների փորձ կուտակեց հոգևոր ճեմարանի ուսանողությունը: Որպես մասնակիցներ նոր պատմություն ու ապագա կերտող հայ ժողովրդի՝ որպես հոգևոր արի զինվորներ՝ մեր աղոթքներն ենք վերառաքում առ բարձրյալն Աստված, որպեսզի հարատև խաղաղության մեջ պահի մեր հայրենիքն ու ժողովրդին:

Վեհափառ Տեր, թույլ տվեք հանուն ուսանողության շնորհավորել Ձերդ Սրբության Նոր տարին: Մաղթելով նաև, որ մեր Տերը Հիսուս Քրիստոս երկար կյանք պարգևի Ձերդ Սրբությանը լուսավորչահաստատ Ձեր գահի վրա, սեփական աչքերով տեսնելու նորաստեղծ մեր պետության լիակատար և հաղթական անկախությունը»:

Ապա հոգևոր ճեմարանի Դ լսարանի ուսանող Գեղամ Տիգրանյանը կարդում է Ս. Նարեկացու «Մատյան ողբերգության» Հ գլուխը: Ծեմարանի սաների կատարմամբ հնչում է Ս. Մովսես Խորենացու «Աստվածածին երկնային» ու «Ծառագայթ և կերպարան» հոգեցունց շարականները:

Ավանդական «Կաղանդչեքեր»-ից և «Վիճակահանություն»-ից հետո, հոգևոր ճեմարանի երգչախումբը, Խորեն Պալյանի ղեկավարությամբ, երգում է «Փրկչի ծնունդը» և «Տէր կեցո» սրտառուչ երգերը: Սիմեոն Սրբազան Հայրապետի «Յաարտ տարւոյն» ճառը կարդաց Դ լսարանի սան Գեղամ Տիգրանյանը:

Այնուհետև տարեմուտի հանդիսության ներկաներին իր օրհնության և շնորհավորանքի խոսքն է ասում Վեհափառ Հայրապետը.

**ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-ԻՆ
ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅԱՆԸ**

Ինձ համար անշուշտ հոգեկան մխիթարություն է և գոհունակություն ողջունել բոլորիդ Նոր տարվա սեմին: Իմ ողջույնները և բարեմաղթանքները իմ սրբազան հոգևոր եղբայրներին, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի պատվարժան անդամներին, դասախոսական կազմին, մեր երիտասարդ հոգևորականներին, միաբաններին և մեր սիրելի սաներին, որոնք բոլորը մեկ այս պահուն իրենց հայացքն ուղղել են դեպի ինձ՝ սպասելով ինձանից մի քանի խոսք այս հուզիչ պահին:

Ամեն Նոր տարվա սեմին ես մի պահ հիշում եմ Նոր տարին սրանից յարթանասուն տարի առաջ 1916 թ. դեկտեմբերի 31-ը, երբ ես վեց ու կես տարեկան էի և իմ հոր ու մոր հետ գտնվում էի Օդեսայում՝ Ռուսաստանում:

Պիտի հարցնեք ինչո՞ւ համար, ինչպե՞ս:

Մենք Ռումինիա էինք ապրում, ես ծնվել եմ Բուխարեստում: Ծնողքս եկել են Ռումինիա այս դարի սկզբներին: Ի միջի այլոց ասեմ, որ հայրս փախել էր Պոլսից 1895 թվականին: Նա քաղաքական մարդ չի եղել, ոչ էլ կուսակցության անդամ, բայց հետևել է այն ժամանակի հայ հեղափոխականներին, որոնք ցույց էին կազմակերպել: Առաջին բավական ցնցիչ ցույցը, որ կազմակերպեցին հայ հեղափոխականները՝ Հնչակյան կուսակցության ղեկավարությամբ, Բաբը Ալի կոչված հրապարակում, Իստամբուլում:

Անշուշտ ոստիկանությունը կրակ է բացել, ոմանք վիրավորվել են, մահացողներ ալ եղել են, ոմանք էլ փախել են և փրկվել: Հայրս իր մի քանի ընկերներով, առանց այլևս տուն վերադառնալու փախել են Թուրքիայից դեպի Բուլղարիա:

Այդ ժամանակ, ինչպես միշտ՝ ընդհանրապես, բուլղարացիները համակրանք են ունեցել հայերի նկատմամբ և սահմանն անցնողներին սիրով ընդունել և պատսպարել են, աշխատանք են տվել: Հայրս սևագործ բանվոր է եղել Վառնայի նավահանգստում: Երկու տարի հետո Բուխարեստ է անցել:

Ուրեմն բնակվում էինք Բուխարեստում: Սակավել էր առաջին Համաշխարհային պատերազմը 1914 թ.: Երկու տարի Ռումինիան մնաց չեզոք, այսինքն չմասնակցեց պատերազմին: Բայց Ռումինիան իր չեզոքությունը

պահեց մինչև 1916-ի աշունը: Այն ատեն ռումինացի ժողովուրդը պոռթկաց մի տեսակ, որովհետև հողային հարց ուներ Ավստրո-Հունգարիայի հետ՝ Տրանսիլվանիո հսկա մահանգը, որ ռումինական էր և տիրապետվում էր հունգարացիների և ավստրիացիների կողմից: Ռումինիան պատերազմի մեջ մտավ ռուսների, ֆրանսիացիների և անգլիացիների կողքին: Բայց ավստրիական բանակները հյուսիսից, գերմանական բանակները հարավից, Հունգարիո կողմից, հայտնի Մակենզեն գորավարի գլխավորությամբ հարձակվեցին Ռումինիայի վրա և սկսեցին գրավել ռումինական հողերը: Բուխարեստում հայերը զարհուրած վիճակի մեջ էին: Այն ատեն հայերի թիվն այնքան մեծ չէր, հազիվ մի երկու հարյուր ընտանիք լինեք, այն հայերը, որոնք Թուրքիայից փախել էին:

Արդեն կոտորածների մասին լուրերը տարածված էր: Ստույգ տեղեկություններ չկային, որովհետև թուրքերը կոտորածներ արեցին այնպիսի պայմաններում, որպեսզի որևէ լուր չհասնի արտաքին աշխարհ: Այնուամենայնիվ լուրերն սկսել էին տարածվել և հայերը գիտեին, որ բուն Հայաստանում ցեղասպանություն է սկսվել: Հայերը վախեցան, որ եթե գերմանացիները մտնեն Ռումինիա, նրանց հետ կմտնեն նաև թուրքերը, որոնք դաշնակից էին, ուստի կարող է հավաքել հայերին և տանել: Դրա համար գրեթե կեսը այդ հայության փախան դեպի Ռուսաստան, դեպի ապահով երկիր: Շատ դժվար եղավ մեր փախուստը, շատ դժվարությունների հանդիպեցինք: Գրեթե առանց որևէ ունեցվածքի. արդեն հարուստ չէինք, հայրըս պարզ կոշկակար էր, և ընդհանրապես շատ համեստ էինք ապրում: Լեզու չգիտեինք: Հասանք Օդեսա խեղճ ու կրակ վիճակի մեջ, ինչպես բոլոր հայերը: Բարեբախտաբար Ռումինիայում ոչինչ չպատահեց: Գերմանացիները գրավեցին, թուրքերը կենտրոն ունեցան, բայց հայերին ձեռք չտվեցին: Սակայն վերջին տարիներին պարզվեց մի փաստաթուղթ, որ այն ժամանակ Թալեաթ փաշան դիմել է Մակենզեն գորավարին, որ Բուխարեստի և Ռումանիո մեջ Թուրքիայից տեղափոխված բոլոր հայերը վերադառնան իրենց մայր հայրենիքը՝ այսինքն Թուրքիա, որպեսզի նրանք «բարեսիրաբար» պաշտպան կանգնեն խեղճ հայերին: Անշուշտ նա միտք ուներ ոչնչացնել նրանց: Բայց գորավար Մակենզեն ընթացք չի տվել Թալեաթ փաշայի այդ դիմումին, որով Բուխարեստի հայերը մնացին:

Մենք 1916-ի ձմեռը հասանք Օդեսա: Խստաշունչ ձմեռ էր: «Սիբիրյան ձմեռ» ասում էր մայրս: Եվ հիշում եմ, մի փոքրիկ սենյակ ճարեցինք Օդեսայի ծայրամասերում: Մեծ բակ էր, և բակում փոքրիկ տնակներ կային՝ մեկ-մեկ հարկյան. բնակիչների մեծ մասը ռուսներ էին: Նրանք բոլորն էլ չքավոր մարդիկ էին գրեթե: Մենք մեկ սենյակի մեջ էինք, ոչ էլեկտրական լույս կար, ոչ ջեռուցում, բակում միայն աղբյուր կար և բոլորն օգտվում էին այդ ջրից:

Ավանդաբար Կադանդի գիշերը, գոնե մեր կողմերը, իմ ծնողներս ասում էին, որ սեղանի վրա գոնե յոթ տեսակ կերակուր պետք է լինի: Մայրըս ջանք էր թափում, որ յոթ տեսակ լինի, վերջապես յոթ տեսակ եղավ, հաշվելով ջուրը և հացը և այն փոքրիկ թխվածքի նման բան, որ ռուս դրացին տվել էր, գիտենալով, որ մենք չքավոր մարդիկ ենք: Գիտեմ, որ մայրս լոբի խաշած էր, սպիտակ լոբի, սոխ կար սեղանի վրա, մի քանի ձու և մի քիչ էլ ընկույզ, մնացածն էլ՝ հացը, ջուրը և այդ թխվածքը:

Այդպիսի պայմաններում ուրեմն մենք անցկացրինք 1916 թ. դեկտեմբերի 31-ը: Ես իմ հոշոդությունը, առաջին անգամ լինելով, հրապարակավ

հայտնեցի, խորհելով, որ ինչ-որ նմանություն կա այդ Կաղանդի և այս Կաղանդի միջև: Ես ցավով պետք է մտածեմ, որ հավանաբար այսօր Հայաստանում և Արցախում մեծ թվով մեր հարազատները կան, որոնք չոր տեսակ կերակուր չունեն իրենց սեղանի վրա: Բայց մենք այն ատեն ոչ ուրախացանք և ոչ էլ տխրեցինք, «Փառք Աստուծո, —ասացինք,—որ այս էլ ունենք, ապահով հողի վրա նստած ենք, թուրքերը չկան, և մենք կարողանում ենք խաղաղ մեր սեղանի շուրջ, ինչ որ կա ճաշակել»:

Ահավասիկ այդ մխիթարությունը մենք հիմա էլ ունենք, ընդհանրապես, բայց պետք է հիշենք այս պահում ոչ միայն սեղանի չոր տեսակ կերակուր չունեցողներին, այլ պետք է հիշենք նաև այն քաջամարտիկներին, ֆիդայիներին, որոնք զենքն ուսին հենց այս պահում պաշտպանում են մեր սահմանները և պաշտպանում են չքնաղ երկիրը մեր Արցախի: Որոնց մեջ մեր հոգևորականներից ոմանք, գլխավորությամբ մանավանդ մեր Պարգև սրբազանի, որի տան վրա, լսեցինք այսօր, մեկ ումբ է ընկել, բայց բարեբախտաբար ինքը չէ վիրավորված: Եվ ուրիշ հոգևորականներ, մեր երիտասարդ քահանաներից, որոնք ուղղակի գործակցում են այդ քաջամարտիկներին, նույնիսկ ոմանք զենք են կրում ինքնապաշտպանության համար և սնունդ են հասցնում, և մխիթարական խոսք:

Ահա այս պայմաններում ապրում ենք մենք իբրև ժողովուրդ. չենք վհատվում, չենք հուսահատվում և չպետք է հուսահատվենք, մանավանդ, որ լսում ենք քաջալերիչ լուրեր Արցախից, երբ հայերը ուժեղ դիմադրություն են ցուցադրում թշնամուն: Այսօրվան միայն նրանց վախեցնելով կարող ենք պաշտպանել մեր ունեցվածքը, մեր հողը, և մեր ազգային արժանապատվությունը:

Մեր հայրենի կառավարությունը մեծ չափերով օժանդակում է Արցախի պաշտպանության գործին:

Սկսում ենք Նոր տարին՝ 1992 թ. և կարծում եմ, որ մենք և մեր ժողովուրդը, մեր ժողովրդի հետ նաև մեր հոգևորականները, պետք է պահպանենք մեր հավասարակշռությունը, հոգևոր տոկունությունը, կարգապահությունը առհասարակ. սա կվերաբերի ոչ միայն՝ հոգևորականներին, այլ ընդհանրապես մեր ժողովրդին: Այսպիսի պայմաններում մեր ողջ ժողովուրդը պետք է իմանա պահպանել քաղաքացիական կարգապահություն՝ համախմբված մեր ազգընտիր պետական իշխանությանը շուրջ, և լավատեսության ոգի: Այդ պայմաններում ես կարծում եմ, որ Աստված էլ մեզ կօգնի և մենք կհասնենք մեր խաղաղության նավահանգիստը: Գուցե հենց հառաջիկա տարվա ընթացքում՝ 1992 թ. ընթացքում, մանավանդ, որ դրական երևույթներ մեզ հուսադրում են: Իսկապես մեր անկախությանը անսպասելի արագությամբ ողջ աշխարհը ճանաչում տվեց: Դա մեզ համար ոչ միայն քաղաքական հաջողություն, այլ նաև մեր ժողովրդի համար հոգևոր քաջալերանք է և վստահություն, որ աշխարհը մեզ հետ է և մեր անկախությունը ճանաչելով, ճանաչում է նաև մեր դատի արդարությունը:

Եվ ահա այս բարի մաղթանքներով և այս լավատեսությամբ ես կուզենայի կրկին անգամ իմ ողջույնը և օրհնությունը բերել ձեզ բոլորիդ, հատկապես իմ խոսքն ուղղելով մեր երիտասարդներին, մեր սաներին, որ լավ հասկանան այդ, մեր ժողովրդի այսօրվա կացությունը, մեր դժվարությունները, մեր զրկանքները և նաև մեր հաղթանակները, մեր հույսերը և մեր ապագայի նկատմամբ ակնկալությունները: Եվ մենք իբրև հոգևորականներ նեցուկ կանգնենք մեր ազգի բոլոր մարտիկներին: Մենք մեր ձեռ-

քում նյութական գեներ չունենք, բայց մենք էլ պետք է մասնակցենք մեր հոգևոր գեներով: Ակնկալելով, սպասելով՝ ողջունելու մեր ժողովրդի և մեր հայրենիքի վերջնական հաղթանակը և բարօրությունը: Թող Աստված շարունակի մնալ մեր ազգի, մեր հայրենիքի վրա, օգնական, պահապան և մարտակից, և մեր ժողովուրդը և մեր Եկեղեցին միասնական ճիգերով կարողանան հաղթահարել ամեն տեսակ դժվարություն:

Օրհնություն ձեզ՝ բոլորիդ, օրհնություն մեր անմահ ազգին, օրհնություն մանավանդ Արցախի հերոսական ժողովրդին և օրհնություն նոր եկող՝ 1992 տարուն. ամեն:

Ամանորյա ուրախ երեկոն ավարտվեց Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով և խմբովին երգված «Հայր մեր»-ով:

Կեսգիշերին Մայր տաճարի զանգերի խորհրդավոր դողանքներն ազդարարում են հին տարվա ավարտը և նոր՝ 1992 թվականի գալուստը:

Հաջորդ օրը, հունվարի 1-ին, Մայր տաճարի Ավագ խորանի վրա ամանորյա ս. պատարագ մատուցվեց: Պատարագիչն էր հոգևոր ճեմարանի փոխտեսուչ Տ. Միքայել վրդ. Աջապահյանը: Ս. պատարագի վերջում հոգեշնորհ հայր սուրբը բովանդակալից քարոզ խոսեց.

ՄԻՔԱՅԵԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱԶԱՊԱՀՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ

«Յանուն Հօր և Որդույ և Հոգւոյն Սրբոյ. Ամեն»

«Եւ չունեցին որդիքն Իսրայելի յանապատին յարևելս...»

«Եվ Իսրայելի որդիներն անապատի միջով շարժվեցին դեպի արևելք...»
(Թվոց ԻԱ 11)

Սիրելի հավատացյալ եղբայրներ և քույրեր,

Մարդ արարածը ժամանակի ու տարածության մեջ իր սահմանափակությունն ու անցողիկությունը գիտակցելով, անսկիզբ ու անվերջ ժամանակը բաժանել է մասերի, որպեսզի կարողանա տիրել նրան, որպեսզի կարողանա իր ծրագրերն ու նպատակներն իրականացնել անծայրածիր անորոշության մեջ իրեն հատկացված մի որոշակի հատվածում, որպեսզի կարողանա հասնել իր իղձերին ու երազանքներին: Եվ այսօր, ամբողջ երկրագնդի վրա համայն մարդկությունը անծայրածիր ժամանակի գծի վրա ավելացրեց մեկ խազ ևս և այն թվագրեց Քրիստոսից հետո 1992 թվականով:

Եվ այսօր, երբ մենք հավաքվել ենք այստեղ, աղոթքով ու խոկումով սկսելու 1992 թվականի այս այգաբացը, մի նոր իմաստ ու մի նոր բովանդակություն են տեսնում Աստվածաշնչի Հին Կտակարանյան այս խոսքի մեջ. «Եվ Իսրայելի որդիներն անապատի միջով շարժվեցին դեպի արևելք»: Այն վերաբերում է Իսրայելի ժողովրդի՝ Եգիպտոսից դուրս գալուց և 40 տարիներ անապատում թափառելուց հետո Ավետյաց երկիր մտնելուն: Սակայն Աստվածաշնչի այս պարզ, առարկայական խոսքերի հետևում ես այսօր տեսնում եմ նաև թաքնված բանաստեղծական, խորհրդանշական իմաստ ու նշանակություն: Աշխարհագրական պարզ բացատրությունից այն կողմ ես տեսնում եմ այս տողերի ողջ աստվածաբանական կարևորությունը, տեսնում եմ Եգիպտոսում Իսրայելի որդիների ստրկական անլուր տառապանքները, տեսնում եմ Սինայի անապատում նրանց թափառումներն

ու սայթաքումները, և տեսնում եմ նաև նրանց հավատքով լեցուն ընթացքը դեպի արևելք, դեպի արշալույս, դեպի Ավետյաց երկիր:

Եվ այսօր, երբ մենք՝ հայ ժողովուրդ, դիմավորում ենք 1992 թվականի լուսաբացը, մեր միտքը սլանում է հետ՝ չորս տարիներ առաջ, երբ 1988 թվականի սկզբին մեր ժողովուրդը միահամուռ ու միաբերան ոտքի կանգնեց կեղծիքի ու խաբեության անապատում, ընդդիմացավ ստին ու խարդախությանը և այդ անապատի միջով փորձեց իր ճանապարհը հարթել դեպի արևելք, դեպի արևածագ ու դեպի արշալույս: Եվ ինչպես 3500 տարիներ առաջ Իսրայելի ժողովուրդը չունեի մեծաքանակ բանակներ, չունեի հզոր ուժ, սակայն ուներ հավատք առ Աստված, հավատարմություն դեպի իր ուխտի Աստվածը, այնպես էլ հայ ժողովուրդն իր թիկունքում չունենալով ոչինչ, բացի իր Աստծուց, իր հավատքից ու իր ճշմարտությունից, դուրս եկավ պայքարի ընդդեմ բռնության, հանուն իր կյանքի ազատության ու անկախության: Եվ այս չորս տարիների ընթացքում անցնելով բազում փորձությունների միջով, ճաշակելով ամեն տեսակի զրկանքներ, մեր ժողովուրդը կարողացավ պահպանել իր հաստատակամությունը, իր հավատարմությունն իր ուխտին և այսօր 1992-ի լուսաբացը դիմավորել որպես հավասարն ընդ հավասարի երկրագնդի ազգերի ու պետությունների կողքին որպես լիիրավ, անկախ և ինքնիշխան պետություն: Եվ այստեղ է, որ հիշում ենք Աստվածաշնչի իմաստունի խոսքը, թե՛ «այս երկնքի տակ ամեն ինչ ունի իր ժամանակը՝ ժամանակը լալու և ժամանակը ծիծաղելու, ժամանակը քարեր նետելու և ժամանակը քարեր ժողովելու, ժամանակը պատերազմի և ժամանակը խաղաղության» (Ժող. Գ 1—18):

Եվ այժմ չորս տարիների տառապանքներից հետո մենք դիմավորում ենք նոր տարին առաջին անգամ, որպես ազատ ու անկախ մի պետություն: Սակայն ամեն ինչ չէ, որ վերջացած է, և մենք նույն ոգով ու հավատքով պետք է շարունակենք մեր պայքարը մինչև հաղթական ավարտ, որպեսզի մեր երկնակամարի վրա ծագած արեգակը մնա հավիտյանս հավիտենից, լուսավորի մեր ժողովրդին և երբեք այլևս մայր չմտնի: Եվ թող մեր ազգի քաջարի զավակների շուրթերին, որոնք այսօր, այս րոպեին աշալուրջ հսկում են մեր երկրի սահմանները, միշտ հնչի Դավիթ սաղմոսերգուի այս խոսքը, թե՛ «քեզ հուսացի, ով Տեր, որովհետև դու ես իմ Աստվածը, քո ձեռքում է իմ ժամանակը, փրկիր ինձ իմ թշնամիներից ու հալածիչներից» (Սաղմ. Լ 15—16): Եվ իմանալով իմաստավորել ժամանակը, ապրենք հավատքով ու հույսով, ապրենք այն խորին համոզումով, որ մի նպատակ ունենք այս հողի վրա, այս հայրենիքում, այն է՝ ավելացնելու լույսը Լուսավորչի կանթեղի մեջ և մեկ անգամ ևս հնչեցնելու հավիտյաններից առաջ հնչած խոսքը, թե՛ եղիցի լույս:

Ահա այս մտածումներով, այս խորհրդածություններով է, որ, սիրելի եղբայրներ և քույրեր, դիմավորում ենք այս անգամ Նոր տարին՝ նոր ակընկալիքներով, նոր սպասումներով ու նոր իղձերով:

Քիչ հետո պիտի կատարվի Հայրապետական մաղթանք, որի ընթացքում մենք պետք է աղոթենք վասն Հայրապետության և Հանրապետության ազգիս հայոց: Պիտի աղոթենք, որ մեր Տերն անսասան և անշարժ պահի առաքելահաստատ Հայաստանյայց Ա. Եկեղեցին իր ազգընտիր հովվապետով, ում շուրջն այսօր հավաքված միաբանակից մեր եղբայրներով, մեր աղոթքն ենք վերադառնում առ Աստված: Մեր աղոթքի ձայնն ենք միացնում

բոլոր այն հայորդիներին, որոնք այստեղ, թե՛ Հայաստանում, թե՛ նրա սահմաններից դուրս, աղոթում են հանուն մեր Եկեղեցու պայծառության:

Պիտի աղոթենք նաև մեր հանրապետության՝ Հայաստան աշխարհի առավել պայծառության և առավել բարգավաճման համար: Եվ պիտի հուսանք ու աղոթենք, որ գալիք տարիները դիմավորենք առավել պայծառ, առավել լավատես, ճակատներս բաց համայն մարդկության առջև, և կարողանանք հպարտորեն վկայել, որ քաղաքացիներն ենք Հայաստանի Հանրապետության: Եվ թող Աստված բոլորիս զորավիգ ու ապավեն լինի մեր առաքելության ճանապարհին, որպեսզի ամեն երեկո, երբ կրկին հավաքվենք աղոթելու մեր սուրբ եկեղեցիների խնկաբույր կամարների տակ, կարողանանք մեր փառքն ու գոհությունը մատուցել Բարձրյալին՝ Ամենագոր Տիրոջը և ասել. «Փառք քեզ, Աստուած, փառք քեզ, յաղագս ամենայնի, Տէր, փառք քեզ»:

«Շնորհք, սէր և խաղաղութիւն եղիցին ընդ ձեզ ընդ ամենեւեւան, Ամէն»:

Ս. պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը:

Հավարտ պատարագի կատարվեց Հայրապետական մաղթանք: Ապա եկեղեցական թափորով Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվեց Վեհարան, որտեղ Մայր Աթոռի միաբանությունն ու ուսանողությունը շնորհավորեցին Հայոց Հայրապետի Նոր տարին:

